

ŚWIATOWY ZWIĄZEK ŻOŁNIERZY ARMII KRAJOWEJ

OKRĘG WILEŃSKI 00-821 Warszawa ul. Złota 81

258

Warszawa, 15.XI.1993

Dot. do pisma 10/30.01.94

P r o t o k ó ł

dot. 1. Oddziału Samoobrony Czynnej Ziemi Wileńskiej AK

Oddział partyzancki Armii Krajowej pod nazwą 1. Oddział Samoobrony Czynnej Ziemi Wileńskiej został powołany rozkazem komendanta Okręgu Wileńskiego AK ppłka dypl. Juliana Kulikowskiego-"Ryngrafa" na przełomie listopada i grudnia 1944 r. Dowódcą Oddziału mianowano rtm. Władysława Kitowskiego-"Orlicza", poprzednio dowódcę Oddziału Rozpoznawczego Komendanta Okręgu, o pseudonimie "Grom". Wcześniej, już od 18 lipca 1944 Oddział działał samorzutnie pod dowództwem ppor. Hieronima Piotrowskiego-"Jura". W Oddziale gromadzili się żołnierze z brygad wileńskich i batalionów nowogródzkich AK, którzy uniknęli rozbrojenia i internowania dokonanego podstępnie przez wojska NKWD 17 lipca 1944 i w dniach następnym. Dołączali także młodzi ludzie z terenu zagrożeni działaniami represyjnymi i pacyfikacyjnymi.

Oddział przeszedł z okolic Wilna w rejon Puszczy Nalibockiej, gdzie stoczył szereg potyczek z formacjami NKWD, trzykrotnie przerywając się przez pierścień obławy. 2 lutego 1945, w trakcie przemarszu do Puszczy Białowieskiej, pod Rowinami k. Korelicz został zaatakowany przez przeważające siły wojsk NKWD i częściowo rozproszony po parogodzinnej walce. Następnie część Oddziału z "Orliczem" dotarła pod Wilno, a część pod dowództwem "Jura" wpała 5 lutego w zasadzkę koło Szylwi Boru, na płu.zach. skraju Puszczy Nalibockiej. Z ok. 30 żołnierzy uratowało się ok. 10.

W ostatniej fazie działań dowodził "Orlicz", zastępcą był "Jur", dowódcami plutonów "Dan" /Zygmunt Kłosiński/ i "Gruby" /A. Borowski/, zaś dowódcą zwiadu "Cezar" /C. Steckiewicz/.

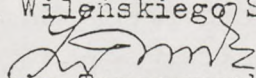
Przez Oddział "Jura", a następnie "Orlicza", przeszło w sumie ok. 200 żołnierzy, z tym, że stan osobowy nie przekraczał jednorazowo 90-100 osób. Liczbę poległych szacuje się na ok. 60 osób. Żyje jeszcze ok. 10 b. żołnierzy Oddziału.

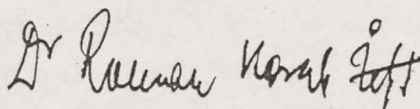
Przedstawioną wyżej informację oparto na wynikach kilkuletnich badań prowadzonych przez Wojskowy Instytut Historyczny i Komisję Historyczną Okręgu Wileńskiego ŚZŻAK. Z zachowanych dokumentów dot. Oddziału należy wymienić "Krótkie sprawozdanie

z działalności Armii Krajowej Okręgów Wileńskiego i Nowogrodzkiego za okres 1.VI.1944 do 15.VI.1945" sporządzone przez kpt. Adama Boryczkę ps. "Tońko", a odnalezione i opublikowane w "Wojskowym Przeglądzie Historycznym" nr 1/1992 przez dr. Henryka Piskunowicza z WIH, oraz notatki "Jura" prowadzone w Kieszonkowym Kalendarzu Terminowym na r. 1944, odnalezione przez Zygmunta Kłosińskiego i wykorzystane do opracowania monografii Oddziału.

Niniejszy protokół sporządzono do potrzeb Komisji Weryfikacyjnej Okręgu Wileńskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej.

Przewodniczący
Komisji Historycznej
Okręgu Wileńskiego SZZAK

Longin Tomaszewski

dr. Roman Korab-Żebryk